

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016, p. 987-1000
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9075>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 23.12.2015 ✓ Accepted/Kabul: 12.02.2016
✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Ahmet AKÇATAŞ –
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - Yrd. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

This article was checked by iThenticate.

DİL PSİKOLOJİSİNİN İLGİ ALANLARI

Ali TAŞTEKİN*

ÖZET

Dilbilimi ile psikoloji farklı disiplinler olmalarına rağmen kesiştikleri ortak alan bir hayli geniştir. Psikolojinin dile etkisi ile dilin psikolojiye tesirlerini ele alan bilimsel verilerden hareketle somut sonuçlara ulaşmaya çalışan bu faaliyetin kapsadığı alana dil psikolojisinin ilgi sahası denilmektedir.

Dil ile psikoloji arasındaki ilişki, bireyin doğuştan getirdiği dil yeteneklerinin kişisel gelişim sürecine uygun şekillenmesinden doğmaktadır. Chomsky'nin dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temeller bağlamında ele aldığı görüşleri “psikolinguistik” kuramlar olarak adlandırılmaktadır.

Bu çalışmada, psikolojiyle uğraşan bilim insanları ile filoloji alanında emek harcayanların kendi pencerelerinden konuyu nasıl irdelediklerini tespit ederek, dil psikolojisinin kapsama alanını belirlemek amaçlanmıştır.

Bir dili öğrenme ve istenilen standartlarda kullanma ile sözlü veya yazılı dil verilerini doğru algılama gibi davranışlar öncelikle dilbiliminin sorumluluk sahasına girmekte; bu alanlarda duyguların gerçekleştirdiği davranış değişiklikleri de psikolojinin ilgi sahasını teşkil etmektedir. Konuşurken yüzü kızaran, bildiği halde sorunun cevabını vermekten çekinen ya da dikkat dağınıklığı nedeniyle dinlediğini ve okuduğunu anlayamayan; anladığı halde çok çabuk unutan, yanlış anlayan veya anladığını yanlış ifade eden kişilerin bu durumları dil psikolojisinin ilgi alanını teşkil etmektedir.

Dil psikolojisi, sadece bireyin kendini güzel ve etkili ifade etmesine değil, toplumların da sağlıklı iletişim kurmalarına imkân sunan verileri ihtiva etmektedir. Dil eğitimi; bireyin iç huzuru, kendini iyi hissetmesi ve kendini doğru ifade etmesinin yanında, çevresini doğru algılamasına da yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dilbilimi, psikolinguistik, psikoloji, dil, Türkçe, ruhsal dil bilimi.

* Yrd. Doç. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, El-mek: alitastekin@arel.edu.tr

AREAS OF INTEREST IN PSYCHOLINGUISTICS

ABSTRACT

Although linguistics and psychology are different disciplines, the common ground they share is quite vast. The area that covers the act of trying to reach concrete results with reference to scientific data that address the influence of psychology on language and vice versa is referred as the area of interest in psycholinguistics.

The relation between language and psychology originates from the fact that an individual forms his/her innate linguistic abilities in compliance with the process of personality development. Chomsky's views that discuss language development within biological and psychological context are referred to as "psycholinguistic" theories.

In this study, we will try to determine the areas of interest in psycholinguistics by identifying how scientists that work in psychology and philology address the subject from their points of view.

Behaviors such as learning a language, using it at the required standards and perceiving oral and written language data primarily enters the field of linguistics; and the behavioral changes resulting from the emotions in these fields form psychology's area of interest. The state of individuals who flush while talking, shy away from telling the answer or cannot understand what they listen or read due to attention deficit or forget too quickly even though they understand, who misunderstand or misstate what they understand constitute psycholinguistics' area of interest.

Psycholinguistics contains data that enable not only individuals to express themselves in an elegant and effective way, but also communities to establish a healthy communication. Language education helps individuals find inner peace, feel good and express themselves accurately and perceive their environment accurately as well.

STRUCTURED ABSTRACT

Although linguistics and psychology are different disciplines, the common ground they share is quite vast. The area that covers the act of trying to reach concrete results with reference to scientific data that address the influence of psychology on language and vice versa is referred as the area of interest in psycholinguistics.

The relation between language and psychology originates from the fact that an individual forms his/her innate linguistic abilities in compliance with the process of personality development. Chomsky's views that discuss language development within biological and psychological context are referred to as "psycholinguistic" theories.

In this study, we will try to determine the areas of interest in psycholinguistics by identifying how scientists that work in psychology and philology address the subject from their points of view.

Turkish Studies

Behaviors such as learning a language, using it at the required standards and perceiving oral and written language data primarily enters the field of linguistics; and the behavioral changes resulting from the emotions in these fields form psychology's area of interest. The state of individuals who flush while talking, shy away from telling the answer or cannot understand what they listen or read due to attention deficit or forget too quickly even though they understand, who misunderstand or misstate what they understand constitute psycholinguistics' area of interest.

Psycholinguistics contains data that enable not only individuals to express themselves in an elegant and effective way, but also communities to establish a healthy communication. Language education helps individuals find inner peace, feel good and express themselves accurately and perceive their environment accurately as well.

People who live in environments where language is used for political ends face various difficulties in using their native languages under the psychological pressure of strong language. The ones who don't speak the forced language well enough and cannot pronounce words right make a spectacle of themselves and even are ridiculed sometimes.

It is seen that commercial concern is a main factor in naming certain workplaces or sites in a foreign language and when the owners are asked why they chose to use a foreign word or phrase, they usually give evasive answers such as the hope of making more sales or "I like it".

People mostly feel the need to add a few foreign words to their statements for the sake of seeming more cultured while talking and written and visual media prefer scientific terminology instead of words that the public can understand. Likewise, preachers feel the need to read the hadith in Arabic in their sermons in order to be more influential. It is observed that most of the listeners have presuppositions that Muslim clergymen or preachers who speak Arabic know the rules of Islam better and that they tend to believe in the words of those clergymen or preachers more.

All these visual or auditory modes of communication that are reflected from individual to individual and to the community are related to and in relationship with psycholinguistics. Our emotions shed light on our language, and our choices in language shed light on our emotions. Psycholinguistics authorities are interested in the reflections of the reasons and results of human and animal behavior on language as well as examining the effects of oral, written, visual and behavioral language on human and animal behavior.

Psycholinguistics is interested in the humans' and animals' capacity and ability of communication as well as the problem areas in these fields and provides concrete solutions in the light of research, observation and statistical evaluations.

Psycholinguistics is the discipline interested in the common grounds of philology which studies the roots, development and usages of languages and psychology which studies and interprets human behavior. This discipline is interested in how an individual performs the functions of comprehension, interpretation, synthesizing and analyzing as well as

Turkish Studies

the foundations of verbal skills and writing skills. While linguistics deal with one's ability to understand what he/she reads or listens, psycholinguistics interprets this ability by also the emotional effects of it.

Psycholinguistics authorities try to find out methods that are adopted within theories and rules based on rational or scientific data through trial, observation and other methods as well as paying attention to subjects that have never been dwelled upon and studied by means of existing methods.

Foreign language learning is also within psycholinguistics' area of interest. Students who are biased against certain languages have difficulty in learning those languages. We do not want to learn the languages of people and societies whose culture and word view we don't embrace or that we find odd or look down upon.

The state of individuals who flush while talking, shy away from telling the answer or cannot understand what they listen or read due to attention deficit or forget too quickly even though they understand, who misunderstand or misstate what they understand constitute psycholinguistics' area of interest.

Morale and motivation values are in close relation with psycholinguistics. In all visual and auditory arts, language and psychology are prioritized. Because in all forms of art, using language effectively and taking the psychology of target audience into consideration affect the target result positively.

Taking psycholinguistics into consideration, preparing schedules according to the students' quality and quantity, choosing educational environments and tools paying attention to student psychology make great contribution to success in teaching Turkish to foreigners and children whose native language is Turkish.

Identifying verbal, mathematical and even every kind of artistic intelligence areas in the brain, studies on the function of memory and using NLP (Neuro Linguistic Programming) techniques instead of classic memorization/ learning techniques give a different dimension to language learning and language usage.

In addition to serving in the fields of foreign language learning, channeling one to success at work and examinations and motivating people in personal development, NLP studies also provide solutions to communication problems.

Most of the time, environmental factors are more effective than physiological factors in medical cases regarding language. It is known that children who grow up without love usually have limited speaking abilities and people who become introverted due to witnessing their parent's quarrels have communication problems.

The only weapon of psychological war, the most cost-efficient means of victory, is language. Countries who realize the power of psycholinguistics seem to be in an effort to get possession of the underground and ground resources of underdeveloped countries by manipulating media and all means of communication for their national

Turkish Studies

interests. The formation called “cultural imperialism” also makes use of psycholinguistic data and causes cultural erosions such as shaping the subconscious of societies, exposing perception management and creating a virtual world thanks to films, computer games, concerts or various festivals and television shows.

Psycholinguistics contains data that enable not only individuals to express themselves in an elegant and effective way, but also communities to establish a healthy communication. People who live in environments where language is used for political ends face various difficulties in using their native languages under the psychological pressure of strong language.

Psycholinguistics is very influential in many fields from naming certain workplaces or sites in a foreign language instead of Turkish to adding a few foreign words to statements with the purpose of seeming more cultured while talking, from giving two names to children one being Turkish and the other from the Quran to using pseudonyms on social media.

Efforts to cover up or emphasize characteristics of dialect, accent and vernacular while talking in the standard language and writing poetry using pseudonyms, calling people with nicknames in cozy atmospheres, using nonstandard spellings and phrases on social media for the sake of getting likes are also related to psycholinguistics.

People who speak by making use of idioms such as saying halfheartedly, beating about the bush, being dumbfounded, being quiet as a mouse and figures of speech such as insinuating, talking allegorically, metaphorically and humorously or people who are exposed to such expressions have psychological justifications effects and consequences and all these are, from one aspect, in psycholinguistics' area of interest.

Key Words: Linguistics, psycholinguistics, psychology, language, Turkish, psychological linguistics.

Giriş

Dilbilimi ile psikolojinin kesiştiği ortak alan çok geniştir. “Psikolinguistik”, “psikolojik dil”, “dil psikolojisi”, “psikodilbilim”, “sinir dili programlama”, “nörolinguistik”, “psikolojinin dili” ve “ruhsal dil bilim” gibi adlandırmalarla; insan ve hayvan davranışlarıyla ilgili farklı iki alanın ortak yönleri incelenmektedir. Psikolojinin dile, dilin de psikolojiye etkisini bilimsel veriler ışığında inceleyen disipline “dil psikolojisi” demeyi tercih edeceğiz.

Kişisel gelişim sürecinde fiziksel gelişme ve değişmelere ilaveten sosyal çevrenin etkisiyle dil sosyolojisi, dil felsefesi ve dil psikolojisi gibi alanlarda yeni oluşum ve farklılaşmalar da meydana gelmektedir. Dil ile psikoloji arasındaki ilişki, bireyin doğuştan getirdiği dil yeteneklerinin kişisel gelişim sürecine uygun şekillenmesinden doğmaktadır.

Chomsky'nin dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temeller bağlamında ele aldığı görüşleri “psikolinguistik” kuramlar olarak adlandırılmaktadır. Bu kuramlardan hareketle, yabancı dil öğretiminde gramer bilgisi yerine hedef dile maruz bırakmanın daha verimli sonuçlar doğuracağı savunulmaktadır.

Turkish Studies

Psikolinguistik alanda yapılan çalışmaların sonuçları, Türk dili ile yabancı dil eğitim ve öğretimine program bazında yeterince kazandırılmamıştır. Dil becerisinin “öğretim” yoluyla mı yoksa “edinim” sonucu mu ortaya çıktığına dair bir ortak kanı henüz oluşmadığından, programlar gramer öğretimini esas alacak şekilde hazırlanmaktadır. Buna rağmen dilin psikolojiyle ilgili yadırganamaz bir gerçeklik olarak önemini korumaktadır.

“Dildeki değişme yavaş bir süreç takip ettiğinden, insanlar arasında var olan haberleşmeyi etkilemez, yani iletişim sistemi bozulmaz. Bundan dolayı dildeki değişimin ipuçlarını bulup incelemek kolay değildir. Bu konunun dil bilimsel, sosyolojik ve psikolojik boyutları da olduğundan meseleyi yalnızca dilcilik açısından inceleyemeyiz. Aksi hâlde ortaya çıkacak sonuçlar kalıcı değil, yüzeysel düzeyde kalır.” (Egro, 2009: 843). Araştırmalarda dil psikolojisinin yöntemlerini benimsemek, iletişimdeki değişim süreçlerini daha sağlıklı izlemek ve verileri daha derinlemesine inceleyerek doğru sonuçlar elde etmek için gerekli görülmektedir.

Bu araştırmada; dil psikolojisi çalışma alanlarının tespiti amacıyla, psikoloji ile dilbilim uzmanlarının dil öğretim/edinim etkinliği hakkındaki görüşleri incelenmiş, “psikodilbilim” kavramının çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır.

Dil Psikolojisinin Kapsamı

Dil psikolojisi uzmanları, insan ve hayvanların iletişim kapasiteleri, kabiliyetleri ve bu alanlardaki problem sahalarıyla ilgilenmekte; araştırma, inceleme ve istatistiksel değerlendirmeler ışığında somut çözüm yolları sunmaktadırlar.

“Dil psikolojisi dillerin kökenini, oluşumunu ve kullanım özelliklerini araştıran dil bilimiyle, insan davranışlarını anlamaya yönelik çalışmalar yapan psikoloji biliminin katkılarıyla şekillenmiş bir bilim dalıdır. Dilin edinimi, algılanışı ve kullanımına odaklanır. Dil öğrenimi ve kullanımı sırasında ortaya çıkan psikolojik süreçler, bu bilim dalı ışığında incelenir. Bununla birlikte, dil davranışlarına daha ayrıntılı tanımlar getirmek ve dilin işlevlerine işaret eden kullanımları açığa vurmaya amaçlanır.” (Özbay ve Barutçu, 2013: 933). Kişinin okuduğunu ve dinlediğini anlama becerisiyle ilgilenirken dilbilimi, dil psikolojisi bu becerinin duygusal etkilerini de dikkate alarak değerlendirmektedir.

“Psikodilbilimci, mantıklı veya bilimsel kuramlar çerçevesinde öngörülen modelleri deney yoluyla açıklığa kavuşturduğu gibi, gözlenmediği için kuram olarak bile çözüm yoluna gidilmemiş konuları da ortaya çıkarmaya çalışır.” ve “psikodilbilimciler kişinin dil kullanımı kadar, dinleyici olarak da anlama ve kavrama işlevini nasıl yürüttüğü, duyduklarını nasıl çözümlüyor sözcüklerden arındırarak anlama dönüştürdüğü ve bu anlamı kafasında nasıl bir sistem içinde depoladığı konularıyla da ilgilenir.” (Ekmekçi, 2015). Dil bilimi iletişimin mesaj ve kod alanıyla ilgilenirken, psikodilbilimciler verici ve alıcıyı da iletişimin temel unsurlarından sayar ve incelemeye dahil ederler.

Yabancı dil öğrenme faaliyeti de dil psikolojisinin ilgi alanına girmektedir. Bazı dillere karşı ön yargısı olan öğrenciler o dilleri öğrenme gücünü çekerler. Kültürü, dünya görüşü benimsenmeyen, yadırganıp horlanan kişi ve toplumların dili zorunluluk olmadıkça pek öğrenilmek istenmez. Korkmaz, “Yabancı dil öğrenimi alıp da konuşma problemi yaşayan kişilerdeki psikolojik engellerin bazı psikolojik destekli yöntemlerle ortadan kaldırılacağına ve dolayısıyla çok daha gelişmiş bir konuşma becerisine sahip olunacağına inanıldığı” günümüzde “Telkin Yöntemi”ni ortaya koyan Bulgar psikiyatrist Lazanov’a göre, dil becerilerindeki yavaş ve yetersiz öğrenmenin nedeni psikolojiktir; öğrencinin yaşadığı yapamayacağı-başarılı olamayacağı korkusu, kendine güven duymayıdır yani psikodilbilimsel bazı zorluklardır.” diyor ve “Psikodilbilim, insan dili- dil anlayış, üretim ve edinimini inceler. Psikodilbilim yalnızca psikolojinin veya dilbilimin bir dalı değildir, gerek psikolojiden gerekse dilbilimden eşit seviye faydalanır. Psikoloji öncelikle insan

davranışıyla ve bu davranışın çevresiyle olan sosyal ve biyolojik ilişkilerini yöneten ilkelerle ilgilenir. Dilbilim ise genel dil sistemleriyle, dil bileşenleriyle ve dizimsel ve dizgesel ilişkilerle ilgilenir. Bazı araştırmacılar da dilbilimi bilişsel psikolojinin bir dalı olarak kabul ederler.” tespitlerinde bulunuyor (Korkmaz, 2005).

Bir dili öğrenme ve istenilen standartlarda kullanma ile sözlü veya yazılı dil verilerini doğru algılama gibi davranışlar, öncelikle dilbiliminin sorumluluk sahasına girmekte; bu alanlarda duyguların gerçekleştiği davranış değişiklikleri de psikolojinin ilgi sahasını teşkil etmektedir. Konuşurken yüzü kızaran, bildiği halde sorunun cevabını vermekten çekinen ya da dikkat dağınıklığı nedeniyle dinlediğini ve okuduğunu anlayamayan, anladığı halde çok çabuk unutan, yanlış anlayan veya anladığını yanlış ifade eden kişilerin bu durumları dil psikolojisinin ilgi alanını teşkil etmektedir.

Dil psikolojisinin verilerinden yararlanan kişi ve gruplar hem etkili iletişim becerisine sahip olurlar hem de insanları istedikleri yönde kolay güdüleyebilirler. Moral ve motivasyon değerleri dil psikolojisiyle yakından ilgilidir. Görsel ve işitsel sanatların tamamında dil ve psikoloji ön planda tutulmakta; dili etkin kullanma ve hedef kitlenin psikolojisini dikkate alma, sonucu doğrudan etkilemektedir.

“Psikoloji, özellikle hipnozda kullanmak için “söz”, söze bağlı edebi ifade biçimleri ve dil bilimine başvurmayı ilke edinmekle yetinmeyip, deha düzeyindeki yazarların yarattığı büyük metinlerden, şaheserlerden yararlanma yoluna da gitmiştir.” (Emre, 2009: 350, 351). Aynı şekilde edebiyat da psikolojinin verilerinden yararlanmakta; psikolojik roman, öykü, şiir vb. edebî türler doğmaktadır.

Örneğin “20. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan “Karabağ Savaşı” ile birlikte Azerbaycan edebiyatı yeni bir savaş psikolojisine girmiş, yaşanan maddî ve manevî tahribat bütün ayrıntıları ile edebî çalışmalara aksettirilmiştir. Bu çalışmalar, birer edebî çalışma olmakla birlikte, aynı zamanda yaşanmışlıkların sanatçı duyarlılığı çerçevesinde resmedildiği birer belge niteliği taşıması açısından da ayrı bir öneme sahiptir.” (Erol, 2009: 1212). Sosyal olaylar psikolojiyi etkilemekte, bu da dile ve edebiyata yansımaktadır.

Resim, müzik, karikatür, tiyatro ve sinemanın kendine has dili ve duygu-düşünce iletim yöntemleri vardır. Spordan sanata, ticaretten turizme insanla ilgili her iletim alanında dil psikolojisi dikkate alınmalıdır. Genellikle seyircisiz bir futbol müsabakası ile taraftar tezahüratlarıyla çınlayan bir atmosferdeki mücadelede, taraftarı etkin olan takım lehine skorlar gerçekleşmektedir. Aynı durum siyasette de benzer sonuçlar vermekte, bu nedenle anket sonuçlarına göre halkın eğilimleri belirlenmekte ve ona göre bir propaganda dili geliştirilmektedir. Propaganda süreci, mitingler, reklam ve afişlerdeki dil psikolojisi sunumları hep başarı odaklı olmak zorundadır. Toplumun değer yargılarıyla alay eden afiş, slogan veya dövizler tepkiye neden olmaktadır.

Arkonaç’a göre “Psikolojinin diliyle iktidar, bireyin içinde yaşadığı toplumun daha iyileştirilmesi adına, sağlıklı bir ruhsal donanıma sahip, motivasyonu yüksek, iyi ilişkiler geliştiren, her zaman uyumlu, düzeni, grubu, topluluğu çatışmalara götürmeyen bir bireylik bilgisi talebini, bilimsellik etiketi altında yaratabilmektedir. Psikoloji de kendini yegâne arz merci haline sokmaktadır.” Zira “psikoloji kişinin iradesini ve niyetini edilgen bir dil üzerinden okur, nesnel bir bakış getirerek bireyin kendisine ne gibi ihtiyaçları, arzuları, dürtüleri olduğunu söyler ve bunlarla nasıl başa çıkacağına da (sürekli değişen) reçetelerini sunar.” (Arkonaç, 2008).

Bu nedenle “Psikolojik dil, son iki yüz yıl içerisinde ortaya çıkan bir dolu açıklama modelleri arasında (çok çeşitli farklılaşmalar ve incelmeler olsa bile) yaygınlık olarak en fazla alana dağılan, sirayet eden modeldir ve bu anlamıyla da, yalnızca entelektüel camiada değil, bütün insanlar arasında

Turkish Studies

“hükümü” olan, onlara dokunan, onların değer yargılarını belirleyen, dünyayı ve kendilerini anlamalarını belirleyerek onlara bu konuda “yardım” eden bir anlama haizdir. Gelineen noktada psikolojik dil ya da psikolojik açıklama modeli herkese ulaşan, herkesin diline sirayet ederek onlara dokunan bir güce sahiptir artık.” (Aksoy, 2010).

Ana dili Türkçe olan çocuklara ve yabancılara Türkçe öğretiminde de dil psikolojisinin dikkate alınması, programların öğrencinin nitelik ve niceliğine göre hazırlanması, öğrenme ortamları ile araç ve gereçlerin öğrenci psikolojisi dikkate alınarak seçilmesinin başarıya katkısı büyük olacaktır.

Yabancı öğrencilerin kültürel değerleri ve psikolojik alt yapıları Türkçe öğrenme veya öğrenememelerinde etkili olmaktadır. Ana dili Türkçe olmayanlara Türkçe öğretiminde öğrencilerin kültürel değerlerini toplumsal ve bireysel psikolojik durumlarını dikkate almak, onları rencide edici ifadelerden kaçınmak için uygun dil malzemelerinden yararlanmak gerekir. Örneğin Türk Silahlı Kuvvetleri’nde eğitim gören yabancı askerî personele “yabancı” yerine “misafir” denmesinin psikolojik yararları gözlenmektedir. Bu nedenle “Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi” veya “Yabancılara Türkçe öğretimi” vb. adlarla yürütülen etkinliğin “Anadili Türkçe olmayanlara Türkçenin öğretilmesi” biçiminde adlandırılmasında yarar olduğu değerlendirilmektedir.

Biçer, bir incelemesinde “Dil Psikolojisi ve Türkçe Öğretimi (s. 223-248) adlı makalede Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde dil psikolojisi alanından yararlanmanın önemi üzerinde durulur.” (Biçer, 2013) diyerek, Türkçe öğretiminde dil psikolojisine önem verilmesi gereğinin altını çiziyor. “Özellikle dilsel gelişimin, gelişim psikolojisinin incelediği bedensel, zihinsel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerle ilişkisinin incelenmesi Türkçe eğitimi açısından önem taşımaktadır. Bu tür incelemeler, Türkçe eğitiminin dilsel gelişime göre eğitim anlayışı sergilemesine yardımcı olacaktır. Hangi yaş ve gelişim düzeyinde hangi dilsel becerilerin ne dozda kazandırılacağı, çok önemli ve günümüz Türkçe eğitiminde üzerinde çok fazla durulmayan bir konudur. Bu bağlamda gelişim psikolojisiyle Türkçe eğitimi arasında disiplinler arası ilişkiler oluşturulmalıdır.” (Şahbaz ve Çekici, 2012). Eğitim psikolojisinin verilerinden yararlanmak yetmez, dil psikolojisini de dikkate almak gerekir.

Davranış dili, taşıdığı psikolojik anlamlarla toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir. Bir toplumun onayladığı davranış başka toplumlarca hakaret sayılabilmektedir. Sözcüklere yüklenen anlamlar da böyledir. Toplumun kültürel değerlerine paralel olarak anlam kazanan ve psikolojik algılar yüklenen sözcüklerin bu gücünün farkına varmak ve iletişim kuracağımız toplumların algı düzey ve derecesini hesaplamak icap etmektedir. “Kavram oluştururken her toplum kendi içinde öznel bir tavır ortaya koyar. Bunun yanı sıra aynı dili konuşan ve aynı ortamda bulunan her birey, bu ortak dilin sınırlarında seçtiği kavramlarla kendine ait bir dünya kurarak bireysel dilini yapılandırır. Dil biliminde "idiyolekt" terimiyle karşılanan bu durum, ruhsal dil biliminin inceleme alanı içindedir. Değişik yaşam şartlarının etkisinden dolayı dili kullanmada aynı yaklaşımda bulunmayan bireyler, geçirdikleri yaşantılara bağlı olarak dil edinimlerini sürdürürler.” (Kardüz,2004).

“Dilbilim, dilleri hem fizyolojik hem psikolojik hem de sosyolojik olgular olarak tüm yönleriyle anlamaya çalışmıştır.” diyen Yıldız, “Jestler, dil, işaretler sistemi gibi psikolojik araçlar, tıpkı fiziki kültürel araçlar gibi (balta, saban, bilgisayar vb.), doğa üzerine kontrol kurucu olan davranışsal ve bilişsel süreçlerde yer alır ve var olurlar. Bu psikolojik araçların tümü toplumsal kökenlidir ve insanın potansiyel güç ve yetilerini yüksek zihinsel (bir bakıma kültürel) süreçlere dönüştürmeye aracılık ederler.” tespitinde bulunuyor (Yıldız, 2014: 128).

Bir “araştırmada öğretmen adayları en çok yaşadıkları konuşma problemleri olarak şunları saymışlardır: Ses, ton, vurgu, telaffuz yanlışları; psikolojik (topluluk karşısında konuşamama, birebir ilişkilerde konuşamama), konuşma duraksaması, dil bilgisi kurallarını uygulayamama, bilgi

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016

eksikliği, konuşmaya odaklanamama, fiziksel nedenlerle toplumsal engellerden kaynaklanan sorunlar.” olduğunu belirten araştırmacılar; “Sözlü Anlatım dersi uygulamalarının Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmeni adaylarının genel konuşma kaygısının yanı sıra çevre odaklı kaygı ve konuşma psikolojisi alt boyutlarına yönelik kaygı bakımından olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.” kanısına varmışlardır. (Katrancı ve Kuşdemir, 2015: 139).

İnsan beyni bütün dilleri öğrenme kapasitene sahip olarak yaratılmıştır. “Chomsky’e göre dil çocukla beraber doğar, yani çocuk; dili doğuştan getirmektedir. Hatta o daha da ileri giderek, çocuğun doğuştan itibaren tüm dilleri konuşma kapasitesine sahip olduğunu, fakat anne ve babasının ana dili öğrenmesi hususunda çocuğu zorladıklarını, bu çabaların da çocuğu kendi ana dilini öğrenmeye yönelttiğini ifade etmiştir (Bacanlı, 2002).” (Kol, 2011: 14). Doğumdan sonra gerçekleşen bazı sorunlar nedeniyle görülen konuşma bozuklukları çoğu zaman psikolojik nedenlere dayanmakta, psikolojinin dile olumsuz etkisi olarak ortaya çıkmaktadır. Uygun koşullarda bazı kekemeliklerin düzeldiği, konuşma tiklerinin geçtiği gözlenmektedir. Bilinçaltındaki bazı kaygı engellemeleri yüzünden konuşma bozuklukları olmakta, uygun tedavi süreçlerinden sora bu bozukluklar düzelmektedir.

“Beynin yapısı ve işlevi ile ilgili gerçekler 1860’lı yıllardan başlayarak özellikle Broca ve Wernicke’nin beyinde dilin oluşumu ve yeri ile ilgili çalışmalarıyla ortaya çıkmaya başladı” (Bağçeci, Kanadlı ve Ünişen, 2009: 24). Beyindeki sözel, sayısal hatta sanatsal zekâ alanlarının belirlenmesi, hafızanın işlevi ile ilgili çalışmalar ve klasik ezberleme/ öğrenme taktikleri yerine NLP (Neuro Linguistic Programming) tekniklerinin kullanılması dil öğrenme ve kullanma eğitimine farklı bir boyut kazandırdı.

Nörolingüistik uzmanları; kişileri yabancı dil öğrenme başta olmak üzere iş ve sınav başarısına yöneltme, kişisel gelişim programlarında güdüleme gibi alanlarda hizmet vermekte ve iletişim sorunlarına çareler üretmektedir. “Sinir Dili Programlaması (SDP) insanların kişisel olarak ve meslekî açıdan düşünme ve hareket tarzları üzerinde önemli bir etki oluşturan ve iş yönetimi, psikoloji, danışmanlık ve kişisel gelişimin tüm safhalarında etkili olan bir değişim aracı olarak hizmet görmektedir.” (Özmen ve Aslan, 2008: 227, 229). Ayrıca “dilini idrakî (İng. cognitive) yaklaşımı artzamanlı araştırmaları yeniden gündeme getirmiştir. İdrakî yaklaşım, dili düşünceyi şekillendiren bir araç olarak değerlendirip dilin psikolojik temelini araştırmakta ve dilin değişmesini, aynı zamanda dilin bükülmesinin bir art zamanlı olay olarak görmektedir.” (Egro, 2009: 852).

Dil ediniminde sosyal çevre çocuğun dil psikolojisini şekillendirmede etkin rol oynamaktadır. Dil ile ilgili tıbbî vakalarda çevrenin rolü çoğu zaman fizyolojik nedenlerden daha çok etkili olmaktadır. Sevgisiz büyüyen çocukların genellikle konuşma yeteneklerinin çok gelişemediği, anne - baba kavgasıyla içine kapanan çocukların iletişim kurma sorunu yaşadıkları bilinmektedir. “Yüksek sosyo-ekonomik düzeyde yetişen çocuklara göre, düşük sosyo-ekonomik düzeyde yetişen çocukların dil gelişimlerinin geri olduğu, okuduğunu anlamada daha yavaş oldukları ve akademik başarılarının daha düşük olduğu bulunmuştur (Fish, & Pinkerman, 2003; Schiff, & Lotem, 2010; Stevens, Lauinger, & Neville, 2009).” (Memişoğlu, Ertekin ve Taşfiliz, 2015: 718).

Çağımızın en maliyeti düşük ama en etkin galibiyet aracı psikolojik savaşın yegâne silahı dildir. Dil psikolojisinin gücünü fark edenler, medyayı ve iletişimin bütün araçlarını kendi çıkarları için kullanmaktadırlar. Kültür emperyalizmi de dil psikolojisinin etki alanına girmektedir.

Ticarette müşterinin nabzını tutmak ve müşteri memnuniyeti odaklı hizmetler üretmek için de alış - veriş kültürünün kendine has bir iletişim dili ortaya çıkmakta; reklamlardan marka isimlerine, ürün modellerinden kalite çeşitliliğine kadar pek çok sunum hedef kitlenin tercihlerine göre yapılmaktadır. Satışı çoğaltmak için iş yerlerinin zaman zaman yaptıkları indirimler ve bu maksatla kullanılan duyuru, el ilanı ve basın yayın kuruluşlarına verilen sözlü ve yazılı metinler hep

Turkish Studies

halkın psikolojisi dikkate alınarak hazırlanmakta ve hizmete sunulmaktadır. Vitrin tanziminden iç dekorasyon ve ürün tasarımına kadar her detayın ihmal edilmediği sektörlerde sunumun dili, müşteri psikolojisi dikkate alınarak seçilmektedir.

Dil psikolojisi, sadece bireyin kendini güzel ve etkili ifade etmesine değil, toplumların da sağlıklı iletişim kurmalarına imkân sunan verileri ihtiva etmektedir. Dil eğitimi; bireyin iç huzuru, kendini iyi hissetmesi, kendini doğru ifade etmesinin yanında çevresini de doğru algılamasına yardımcı olmaktadır. “Dil eğitiminde en büyük amacımız eğitim ve öğretim metodlarını kişinin gereksinimine göre uygulama, dilin bellekte kalmasına yardımcı olma, dil ve düşünce arasındaki bağlantıyı kurma, öğrenciye dili gerçek bir iletişim ortamında kullanma olanakları açmaktır. Bu amaçları yerine getirebilmek için de psikodilbilim ve onunla ilgili alanlarda bilgilenmemize gereksinim vardır.” (Ekmekçi, 2015).

Dilin siyasete alet edildiği ortamlarda yaşayan insanlar, güçlü dilin psikolojik baskısı altında ana dillerini kullanmada çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Dayatılan dili yeterince bilmeyen, sözcükleri doğru telaffuz edemeyen kişiler gülünç duruma düşmekte, hatta alaya alınmaktadırlar. Örneğin Tacikistan’da “Ana dilinde konuşma ve yazma ikinci sınıf yurttaş olma anlamına geldi ve Rusçanın yükseltilmesiyle bu bir tür ‘aşağılanma psikolojisi’ olarak ortaya çıktı.” ve “Arap alfabesinin zorluğu, bu alfabeyi gerçek anlamda öğrenmenin uzun yıllar alması, yine bu alfabenin ‘gerilik’in simgesi olması vb. argümanlar, Latin alfabesine geçişin görünen bahaneleriydi. Oysa asıl amaç, Tacikistan’ın, Arap alfabesini kullanan başta İran ve Afganistan olmak üzere, İslam ülkeleriyle ve bin iki yüzyıllık İslami hafıza ile bağlantılarını koparmaktı.” (Eker, 2012: 219, 220).

Türkiye’de bazı iş yeri ve site adlarının Türkçe yerine yabancı dilde konulmasında genellikle ticarî kaygı etken olmakta; neden yabancı kelime veya ibare tercih edildiği sorulduğunda satışların daha iyi olacağı umudu ya da “hoşuma gidiyor” vb. kaçamak cevaplarla karşılaşmaktadır. Arap turistlerin yoğun bulunduğu mahallerde, Arap harfli yazılar veya Arapça ifadeler dikkati çekmekte; bazı lüks lokanta ve iş yerlerinde yemek listesinden iş yerinin adına hatta içerde çalınan müziğe kadar hemen her hizmette, İngilizce veya ortamın gereğine göre farklı dillerde sunumlar tercih edilmektedir.

Psikolojik nedenlerle bazı konuşmacılar, kültürlü görünmek uğruna ifadeye yabancı kelime ilavesine ihtiyaç duyulmakta; bilim insanları televizyonlarda halkın anlayacağı kelimeler yerine bilimsel terminolojiyi tercih etmektedirler. Aynı şekilde vaizler daha etkili olmak arzusuyla vaazlarında hadislerin Arapçasını okuma gereği duymaktadırlar.

Çocuklara biri Türkçe diğeri Kuran’dan olmak üzere iki isim koymak da çoğu zaman bir psikolojiye dayanmaktadır. Sosyal medyada takma isim kullanmanın ve tercih edilen isimlerin de bir psikolojik temeli vardır elbet.

Standart dilde konuşurken lehçe, şive ve ağız özelliklerini gizleme veya özellikle öne çıkarma gayretleri ile şiirde mahlas, nesirde müstear isimler kullanma; samimi ortamlarda lakap takma, sosyal medyada beğeni almak için standart dışı imlâ ve ifadelere yer vermenin de dil psikolojisiyle ilgisi bulunmaktadır.

Bireyden bireye ve topluma yansıyan bütün bu görsel veya işitsel iletişim biçimlerinin dil psikolojisiyle ilgisi ve ilişkisi bulunmakta; duygularımız dilimize, dil tercihlerimiz de duygularımıza ışık tutmaktadır. Dil psikolojisi uzmanları; insan ve hayvan davranışlarının sebep ve sonuçlarının dile yansmasıyla ilgilenmekle beraber; kullanılan sözlü, yazılı, görsel ve davranışsal dilin de insan ve hayvan davranışlarına etkisini değerlendirmektedirler.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016

Sonuç

Dil psikolojisi uzmanları, insan ve hayvanların iletişim kapasiteleri, kabiliyetleri ve bu alanlardaki problem sahalarıyla ilgilenmekte; araştırma, inceleme ve istatistiksel değerlendirmeler ışığında tespit ettikleri sorunlara somut çözüm yolları sunmaktadırlar.

Dil psikolojisi; dillerin kökenini, gelişimini ve kullanım şekillerini inceleyen filoloji ile insan davranışlarını araştırarak değerlendiren psikoloji biliminin ortak alanlarıyla ilgilenen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalı kişinin konuşma ve yazma becerisinin temelleriyle alakadar olduğu gibi, kişinin anlama, yorumlama, analiz - sentez yapma ve kavrama işlevini nasıl gerçekleştirdiğiyle de ilgilenmektedir. Kişinin okuduğunu ve dinlediğini anlama becerisi üzerinde dururken dilbilimi, psikodilbilim bu becerinin duygusal etkilerini de dikkate alarak değerlendirmektedir.

Dil psikolojisi uzmanları, mantıklı veya bilimsel verilere dayalı kuram ve kurallar dâhilinde benimsenen yöntemleri deney, gözlem ve diğer usullerle ortaya çıkarmaya çalıştıkları gibi; daha önce hiç üzerinde durulmamış, mevcut yöntemlerle araştırılmamış konuları da tespit etmeye özen gösterirler.

Yabancı dil öğretimi de dil psikolojisinin ilgi alanına girmektedir. Bazı dillere karşı ön yargısı olan öğrenciler o dilleri öğrenme gücünü çekerler. Kültürünü, dünya görüşünü benimsemediğimiz, yadırgayıp horladığımız kişi ve toplumların dilini zorunluluk olmadıkça öğrenmek istemeyiz.

Konuşurken yüzü kızaran, bildiği halde sorunun cevabını vermekten çekinen ya da dikkat dağınıklığı nedeniyle dinlediğini ve okuduğunu anlayamayan; anladığı halde çok çabuk unutan, yanlış anlayan veya anladığını yanlış ifade eden kişilerin bu durumları dil psikolojisinin ilgi alanını teşkil etmektedir.

Moral ve motivasyon değerleri dil psikolojisiyle yakından ilgilidir. Görsel ve işitsel sanatların tamamında dil ve psikoloji ön planda tutulmaktadır. Çünkü sanatın her türünde dili etkin kullanma ve hedef kitlenin psikolojisini dikkate alma, hedeflenen sonucu olumlu yönde etkilemektedir.

Ana dili Türkçe olan çocuklara ve yabancılara Türkçe öğretiminde de dil psikolojisinin dikkate alınması, programların öğrencinin nitelik ve niceliğine göre hazırlanması; öğrenme ortamlarının, araç ve gereçlerin öğrenci psikolojisini dikkate alarak seçilmesinin başarıya katkısı büyük olmaktadır.

Beyindeki sözel, sayısal, hatta her tür sanatsal zekâ alanlarının belirlenmesi; hafızanın işlevi ile ilgili çalışmalar ve klasik ezberleme-öğrenme taktikleri yerine NLP (Neuro Linguistic Programming) tekniklerinin kullanılması; dil öğrenme ve kullanma eğitimine farklı bir boyut kazandırmaktadır. NLP çalışmaları kişileri yabancı dil öğrenme başta olmak üzere iş ve sınav başarısına yöneltme, kişisel gelişim programlarında güdüleme gibi alanlarda hizmet vermekte ve iletişim sorunlarına çareler üretmektedir. Psikodilbilim, NLP'nin verilerinden de yararlanmaktadır.

Dil ile ilgili tıbbî vakalarda çevre, fizyolojik nedenlerden daha çok etkili olmaktadır. Sevgisiz büyüyen çocukların genellikle konuşma yeteneklerinin çok gelişmediği, anne - baba kavgasıyla içine kapanan bireylerin iletişim kurma sorunu yaşadıkları bilinmektedir.

Çağımızın en maliyeti düşük ama en etkin galibiyet aracı olan psikolojik savaşın yegâne silahı dildir. Dil psikolojisinin gücünü fark eden ülkeler, medyayı ve iletişimin bütün araçlarını kendi ulusal çıkarları için kullanarak gelişmemiş ülkelerin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olma gayreti içinde görünmektedirler. "Kültür emperyalizmi" denen oluşum, dil psikolojisinin verilerinden yararlanmakta; sinema ve televizyon filmleri, tiyatrolar, bilgisayar oyunları, müzik

Turkish Studies

konserleri veya çeşitli festivaller ile televizyon programları sayesinde toplumların bilinçaltını şekillendirme, algı operasyonu yapma, sanal bir dünya yaratma gibi kültürel erozyonlara sebebiyet vermektedir.

Dil psikolojisi, sadece bireyin kendini güzel ve etkili ifade etmesine değil, toplumların da sağlıklı iletişim kurmalarına imkân sunan verileri ihtiva etmektedir. Dilin siyasete alet edildiği ortamlarda yaşayan insanlar, güçlü dilin psikolojik baskısı altında ana dillerini kullanmada çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

Bazı iş yeri ve site adlarının Türkçe yerine yabancı dilde konulmasından, konuşurken kültürlü görünmek maksadıyla ifadeye yabancı kelime ilavesine; çocuklara biri Türkçe diğeri Kuran'dan veya başka kültürlerden olmak üzere iki isim koymaktan, sosyal medyada takma isim kullanmaya kadar pek çok alanda genellikle dil psikolojisi etkili olmaktadır.

Standart dilde konuşurken veya yazarken lehçe, şive ve ağız özelliklerini gizleme, yerme veya özellikle öne çıkarma gayretleri ile şiirde mahlas kullanma, samimi ortamlarda lakap takma, sosyal medyada beğeni almak için standart dışı imlâ ve ifadeler kullanmanın da dil psikolojisiyle ilgisi bulunmaktadır.

“Yarım ağız söylemek”, “ağzında lafı gevelemek”, “küçük dilini yutmak”, “ağız var dili yok” olmak gibi deyimlerin ifade ettiği konuşma biçimleri ile “ima etmek”, “kinaye”li, “mecaz”lı, “nükte”li konuşmak gibi söz sanatlarının da bu tür ifadelerde bulunan ve bu ifadelere maruz kalanlar açısından psikolojik gerekçe, etki ve sonuçları bulunmakta; bütün bu alanlar bir yönüyle dil psikolojisinin ilgi alanına girmektedir.

Bu alanların tamamındaki iletişim kazaları ve dil sorunlarının temelinde sosyokültürel ve fiziksel nedenlere ilaveten psikolojik nedenlerin olduğu, psikolojik rahatsızlıkların temelinde ise dil probleminin yer aldığı değerlendirilmekte; bu nedenle psikodilbilim eğitimleri sayesinde pek çok bireysel ve toplumsal meselenin daha kolay çözümlenebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ümit (2010). Bir Fatih Hatırası, Yayın Tarihi: 6 Temmuz 2010 Salı (oluşturma: 26.8.2015), www.On5yirmi5.com, erişim tarihi: 03.09.2015.
- Arkonuç, Sibel (2008). İktidarın Dili: Psikolojinin Dili, *Sosyoloji Dergisi*, 3/16, s. 55-65, İstanbul.
- Bağçeci, Birsen – Kanadlı, Sedat ve Ünişen, Ali (2009). Farklı Beyin Yarım Küreleri Baskın Öğrencilerin İngilizce Akademik Başarılarındaki Farklılıkların İncelenmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2/ 3, Adıyaman.
- Biçer, Nurşat (2013) Prof. Dr. Murat Özbay’ın Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırma Ve İncelemeler Adlı Eseri Üzerine, *Teke Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2/4, s. 411-417, Erzurum.
- Bilginer, Hayriye (2002). Down Sendromlu Çocuklarda Dil Gelişimi, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c. 19, 1/1, s. 165-179, Ankara.
- Demir, Celal ve Yapıcı, Mehmet (2007). Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi Ve Sorunları, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9/ 2, s. 179.
- Demir, Tazegül (2010). Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Deneme, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18/2, s. 415-430.

- Egro, Genciana Abazi (2009). Dünyada Ve Türkiye’de Anlam Ve Kelime Değişmelerine İlişkin Araştırmalar Münasebetiyle, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 4/3 Spring 2009, p. 842-870, ANKARA-TURKEY.
- Eker, Süer (2012). Ulus İnşası Ve Derusifikasyon Sürecinde Tacikistan’da Toplum Dil Bilimsel Durum, *Millî Folklor*, 24/ 95, <http://www.millifolklor.com>, erişim tarihi: 07.09.2015.
- Ekmekci, Özden (2015). Psikodilbilim Araştırmalarının Dil Eğitime Katkısı, www.ekmekci.com.tr, erişim tarihi: 07.09.2015.
- Emre, İsmet (2009). Yeni Türk Edebiyatının Psikoloji Kaynakları, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 4 /1-I Winter 2009, p. 319-355, ANKARA-TURKEY.
- Erol, Ali (2009). Karabağ Şiirleri, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 4/8 Fall 2009, p. 1212-1228, ANKARA-TURKEY.
- Karadüz, Ednan (2004). Çift Eklemlili Dil Olgusu, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 25/15, Erzurum.
- Katranç, Mehmet ve Kuşdemir, Yasemin (2015). Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi: Sözlü Anlatım Dersine Yönelik Bir Uygulama, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24/ 415-445.
- Kol, Suat (2011) Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim Ve Dil Gelişimi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21/1-21.
- Korkmaz, Volkan (2005). Yabancı Dil Öğretiminde Psikodilbilimsel Zorlukların Psikolojik Destekli Yöntemler Işığında Aşılıp Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine (Polis Akademisi’nde Bir Durum İncelemesi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Memişoğlu, Aybegüm- Ertekin, Zeynep ve Taşfiliz, Duygu (2015). Şiddete Tanıklık Etmiş Çocukların Sosyal Ve Dil Gelişimleri İle Ebeveynlerine Yönelik Müdahale Programı: Koza Projesi, 11-13 Mayıs 2015, Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi “Erken Müdahale”, (Poster Bildiri), H.Ü. Kültür Merkezi, Ankara.
- Özbay, Murat ve Barutçu, Tuğba (2013). Dil Psikolojisi ve Türkçe Öğretimi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6/11, Adıyaman.
- Özmen, Fatma ve Aslan, Canan (2008). Sinir Dili Programlamanın (Sdp) Eğitim Yönetimi Ve Denetiminde Kullanılması, *e-Journal of New World Sciences Academy* 2008, Volume: 3, Number: 2 Article Number: C0051.
- Şahbaz, Namık Kemal ve Çekici, Yunus Emre (2012). Disiplinler Arası Bir Disiplin Olarak Türkçe Eğitimi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/3, Summer 2012, p. 2367-2382, ANKARA-TURKEY.
- Şahin, Nail (1975). Dil Psikolojisine Giriş (D.T.C.F. Yüksek Lisans Ders Notları, Çoğaltma), Ankara.
- Yıldız, Tolga (2014). "Saussure'den Bakhtın'e Dil-Kültür İlişkisi: Tümü Kapsayıcı Olgu". *İdil*, 3/11, s. 115-136, www.idildergisi.com, erişim tarihi: 03.09.2015.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Taştekin, A., (2016). "Dil Psikolojisinin İlgi Alanları / Areas of Interest in Psycholinguistics", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/4 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9075>, p. 987-1000.